

OPENBARING HOOFDSTUK 17

SATANS INSTRUMENT VAN VERLEIDING IN ZIJN OORLOG TEGEN CHRISTENEN

DEEL 1. Openbaring 17:1-6. DE GROTE HOER EN HAAR RELATIE TOT HET BEEST.

(1) Uitleg van de symbolen.

Het visioen is van de hoer die op een scharlaken rood beest zit die in een meer water in de woestijn zwemt (17:1,3).

17:1 En een van de zeven engelen die de zeven schalen hadden, kwam en sprak met mij en zei tegen mij: Omdat de zeven engelen optreden als uitvoerders van Gods finale oordelen tussen de eerste komst van Christus en Zijn wederkomst, wijst dit visioen ook naar het einde van de nieuwtestamentische periode! Zij voeren Gods oordeel over Babylon uit (zie 16:19). Openbaring hoofdstuk 17 verduidelijkt de essentiële aard en geschiedenis van de grote hoer, Babylon, en Openbaring hoofdstuk 18 verduidelijkt haar veroordeling en verdoemenis. Het feit dat één van de zeven engelen met de zeven schalen van Gods finale oordeel verschijnt (17:1), toont aan dat dit visioen een vloek voor de goddeloze mensen, maar een zegen voor de Kerk is (21:9).

Kom, ik zal u het oordeel over de grote hoer laten zien. De grote hoer (vers 3)(een vrouw) wordt 'Babylon' (een stad) genoemd omdat zij altijd tegenover de bruid van het Lam (een vrouw), het Nieuwe Jeruzalem (21:9-10)(een stad) staat. Zij is het symbool van de wereld van verleiding. Zij wordt *een hoer (prostituée) genoemd, maar niet een echtbreekster*. Daarom is zij niet een symbool van de valse bruid van het Lam, d.w.z. de valse of afvallige Kerk en ook niet van de Rooms Katholieke Kerk, het pauselijke systeem, de godsdienstige afwijking van de Romeinse Rijk (Larkin en Greijdanus).

Zij wordt een hoer genoemd, omdat zij alle volken doet drinken van de wijn van haar hoererij (14:8), d.w.z. zij verleidt de hele (goddeloze en antichristelijke) wereld tot geestelijke hoererij tegen God. Het symbool toont aan dat zij mensen met verzoeken en verleidingen weglukt van de God Die Zich in de Bijbel en in Jezus Christus heeft geopenbaard. "De koningen van de aarde hebben hoererij met haar bedreven en hebben losbandig geleefd" (18:3,9). Door haar aanzet en verleiding hebben zij de levende God verworpen en zich overgegeven aan zonde en wereldgelijkvormigheid, aan seksuele immoraliteit, occultisme, afgoderij, leugens en moord (zie 9:20-21; 21:8).

die aan vele wateren zit. 'De wateren' symboliseren of vertegenwoordigen "volken, menigten, naties en talen" van de wereld, d.w.z. de mensheid zoals het op de aarde leeft in verschillende groeperingen en de Christelijke Kerk verdrukt en vervolgt (zie Jes 8:7; 17:12-13; Jer 47:2; Ps 93:3-4). Dat zij op "vele wateren" zit (17:1) betekent dat zij soevereine verleidende macht over de (goddeloze en antichristelijke) volken op de aarde bezit, over de mensheid zoals zij op de aarde leven (17:15) en over de koningen van de aarde (17:18). De grote hoer, het beest en de goddeloze volken leven in een poel water in het midden van de woestijn, d.w.z. zij zitten gevangen in Gods vervloeking. Vergelijk hiermee "de levende waterbronnen" voor christenen (7:17), een symbool van Gods zegeningen.

17:2 Met haar hebben de koningen van de aarde hoererij bedreven, en de bewoners van de aarde zijn dronken geworden van de wijn van haar hoererij. De antichristelijke regeringen van de wereld zijn verdwaasd verliefd op de verleidingen van haar antichristelijke cultuur en weelde en bezwijken helemaal voor haar verlokkingen en verleidingen. Zij houden van de luxe van deze wereld en verblijden zich in de begeerten van zondige mensen, de begeerten van de ogen en hun hoogmoed m.b.t. hun bezittingen en prestaties (1 Jn 2:16).

17:3 En in de geest bracht hij mij weg naar een woestijn. Zie Openbaring 1:10 en 4:2. De engel droeg de menselijke geest van Johannes en niet zijn menselijke lichaam naar de woestijn. Dit visioen is dus niet door Johannes verzonnen, maar is een openbaring van God.

In dit visioen ziet Johannes een vrouw die op een scharlakenrood beest zit (vers 3), die in vele wateren (vers 1) in het midden van een woestijn (vers 3) zit. De woestijn is de plaats waarheen de Gemeente/Kerk (symbool: de vrouw) was gevlucht (12:6,14). Het is een symbool voor een tijdelijke schuilplaats voor de Kerk buiten bereik van de Satan (vergelijk de 40 jarige woestijnreis van Israël buiten het bereik van hun vijand Egypte).

Ten spijten van al haar praal en pracht, zit de grote hoer alleen en ongelukkig in het midden van de woestijn en wordt (zoals de stad Babylon) gauw onder het zand van de woestijn bedolven en vergeten! De woestijn is een symbool van de droge, verlaten, lege, wilde en dode lot dat haar wacht. Zij zit vast in Gods vervloeking (Jer 17:5-6; Jes 13:19-22; zie 1 Kor 16:22; Gal 1:8-9).

En ik zag een vrouw zitten op een scharlakenrood beest, dat vol van godslasterlijke namen was, met zeven koppen en tien horens.

De scharlakenrood beest. De rode kleur van het beest is een aanduiding van de rijkdom, glitter en koninklijke kleding van het beest. Maar het is ook een aanduiding van al het bloed dat het beest in samenwerking met de grote hoer vergiet (17:6). Het is tevens een aanduiding van zijn associatie met Satan (symbool: de rode draak) (12:3). Zijn godslasterlijke

namen wijzen naar zijn verwerping van de Levende God en zijn absolute goddeloosheid. Zijn zeven koppen en tien horens tonen aan dat het scharlakenrood beest (17:3,8), het beest dat uit de afgrond komt (11:7) en het beest uit de zee (13:1) één en hetzelfde beest is!

Het scharlakenrood beest symboliseert de antichristelijke regeringen van de Satan met zijn vervolgingen, vooral in samenhang met de grote wereldrijken die elkaar opvolgen in de periode tussen de eerste komst van Christus en Zijn wederkomst. In Openbaring 11:7 en 17:11 is het beest meer specifiek de finale manifestatie van het beest, de finale antichrist gedurende de periode van de grote verdrukking kort voor de wederkomst van Christus.

De grote hoer. De grote hoer is onlosmakelijk met het scharlakenrood beest verbonden. Het feit dat de hoer op het beest *zit* kan twee dingen betekenen en allebei zijn waar:

- Het symboliseert dat de antichristelijke heerschappij van de Satan met zijn vervolgingen de antichristelijke wereld met zijn verleidelijke cultuur bevordert. De antichristelijk politici in de wereld ondersteunen en bevorderen de antichristelijke verleidelijke cultuur in de wereld!¹
- Het symboliseert ook dat de antichristelijke wereld met haar antichristelijke verleidelijke cultuur bepaalt hoe de antichristelijke regeringen met hun politiek en vervolgingen functioneren. De antichristelijke cultuur beïnvloed en bepaalt de antichristelijke politiek. De zondige wereld met haar verleidingen bepalen hoe de regeringsleiders en onderdanen op de aarde leven, d.w.z. zij hebben een antichristelijk en immoreel leven.

De grote hoer vertegenwoordigt de antichristelijke wereld met haar verleidingen, vooral op het gebied van de handel en industrie, zaken en financiën, onderwijs en rechtstelsel, luxe leven en plezier, kunst en sport, en vooral ook elke wereldgodsdienst. In het kort, het vertegenwoordigt de antichristelijke cultuur van de Satan die verbonden is aan de wereldrijken vanaf de eerste komst van Christus tot Zijn wederkomst. In Openbaring 17:16 is zij meer specifiek de finale verschijning van de grote hoer gedurende de periode van de grote verdrukking kort voor de wederkomst van Christus.

17:4 En de vrouw was bekleed met purper en scharlaken, en getooid met goud, edelgesteente en parels. De hoer was bekleed met purper en scharlaken dat duidt op een nauwe samenhang met het scharlakenrood beest en het vergieten van de bloed van vele christenen: “zij is dronken van het bloed van christenen (symbool: heiligen) en van het bloed van de getuigen van Jezus” (17:6). Zij was getooid met goud, edelgesteente en parels, dat doet denken aan het immorele Tyrus (Ezech 28:13), een koningin en verleidster. Zij vertegenwoordigt een bepaalde *heerschappij van verleiding* over de volken van de wereld en hun regeringen.

en zij had een gouden drinkbeker in haar hand, vol van gruwelen en van onreinheid van haar hoererij. Een gouden drinkbeker behoort een kostbaar drank te bevatten dat mensen verleidt. Maar haar drinkbeker bevat alleen maar de gruwelen en onreinheden van haar hoererij. Wat ook al in de wereld gebruikt wordt om mensen te verleiden is in haar drinkbeker te vinden: seks buiten het huwelijk (seks tijdschriften, seks films, seks clubs, en alle verboden seks praktijken (2:14; Lev 18:6,20,22,23; Num 25:1-2), spelen waaraan men verslaafd raakt (sport, hobby's, computer spelletjes, theater, loterij en gokken, TV soaps, enz.), materialisme en een lux leven (kleding, auto's, vakanties, buitenlandse reizen, enz.), wereldse roem en wereldse macht, de begeerten van het vlees en het plezier van een zondig wereld, enz. De inhoud van haar drinkbeker bevat dingen die slecht zijn en dingen die slecht worden wanneer zij doelen op zichzelf worden i.p.v. middelen, wanneer zij volkomen onafhankelijk van God bedreven worden: bijvoorbeeld: kunst ter wille van de kunst, muziek ter wille van muziek, vrijwillige werk ter wille van vrijwillige werk, enz. De inhoud van de drinkbeker is vergif voor wie eruit drinkt!

17:5 En op haar voorhoofd stond een naam geschreven: Geheimenis. Niemand is zonder een kenmerkend teken: de echte christen draagt de naam van God op hun voorhoofd (7:3; 14:1); de volgelingen van het beest draagt het getal en naam van het beest op hun voorhoofd (13:16-18); en de grote hoer draagt ook een naam op haar voorhoofd (17:5).

‘Geheimenis’ is niet haar persoonlijke naam, maar een aanduiding van haar essentiële aard en het feit dat zij op het scharlakenrood beest rijdt. Het duidt op iets mysterieus, iets onverklaarbaars, iets vreemd, iets wonderbaarlijk, iets verbazingwekkend dat de engel moet verklaren (17:7). De machten van de hel werken in en door de grote hoer en het scharlakenrood beest en zal hen uiteindelijk helemaal bezitten (13:2; 17:8). De antichristelijke wereld van verleiding van de Satan en de antichristelijke wereld van politiek verleidt mensen in zonde, maar wekt verbazing omdat zij *schijnbaar onvernietigbaar zijn. Telkens wanneer zij in de geschiedenis vernietigd worden, verschijnen zij weer in een andere vorm!* De herhaalde vernietiging en daarna verschijning van de grote hoer dat op het beest rijdt wordt een imitatie van de eenmalige unieke kruisdood en opstanding van Jezus Christus. Alles wat met de satan verband houdt, is imitatie, camouflage, bluff, leugens, bedrog, illusie, schijn en tijdelijk (Jh 8:44).

het grote Babylon. Babylon is niet een letterlijke stad, maar een symbool. Zij is niet de herbouwde stad van Babylon (die het futurist gezichtspunt verwacht). Zij wordt voorgesteld als een grote stad en een grote hoer. Zij is niet de letterlijke grote stad die aan de oever van de Eufraat Rivier gebouwd werd (Jer 51:62-64). Zij is een symbool. Haar naam toont aan dat zij in de tegenwoordige tijd is wat de stad Babylon in het verleden was (Jes hfst. 13 en 14): een trotse, arrogante stad, die alles en allen overwon en overweldigt, die Gods volk vertrappt en zichzelf verheft om als God te spreken en te handelen.

¹ Bijvoorbeeld de wettelijke toestemming voor bordelen, nachtclubs, seks op TV, casino's, loterijen, geen fair-trade, enz.

De oudtestamentische achtergrond van Babylon. De grote hoer is een wereldse stad, die ons herinnert aan de plezierbeluste, aanmatigende en arrogante Babylon van vroeger. Nimrod, de kleinzoon van Cham, bouwde de eerste wereldsteden, ingesloten Babylon en Ninevé (Gen 10:6-12). Babylon was het centrum van het kwaad, arrogantie, trots, meedogenloosheid, en onophoudelijke agressie en tegenstand tegen God (Jes 13:11; 14:6,12-14). Babylon stond aan vele wateren, had een bloeiende landbouw en was rijk aan schatten (Jer 51:13). Babylon was het centrum van de valse godsdienst: afgoderij en toverij (Jes 46:1,6,7; 47:9,12,13). Zij maakte de volken van de aarde dronken met haar wijn en lokte, verleidde en overwon hen (Jer 51:7). Maar ook de oude stad Babylon met haar afgoden en schatten viel. 'De zee' of 'wateren' vernietigde haar (17:15-16; Jes 21:9; 47:7-15; 48:20; Jer 50:37-40; 51:41-44,55-56). Zij is een wereldse stad, dat ons herinnert aan de handelsstad, Tyrus (Ezech 27:1-14,33; 28:1-5) dat ook viel (Ezech 27:34-36; 28:18-19).

Babylon is een symbool voor de wereld van verleiding door heel de geschiedenis heen. De lijst van goederen die in haar gevonden wordt toont aan dat zij een groot metropool van handel en industrie is (18:11-13). 'Het grote Babylon' symboliseert de wereld als het centrum van handel en industrie, zaken en financiën, kunst en cultuur, enz. die d.m.v. al deze dingen probeert om iedereen en vooral christenen te lokken en te verleiden zich van God af te keren. Zij vertegenwoordigt de wereld als centrum van luxe, glitter en misdaad, als de belichaming van de vleselijke begeerten, de begeerten van de ogen en de hoogmoed over wat men bezit of presteert, "de wereld met haar begeerten die voorbijgaat" (1 Jn 2:16-17). Babylon is een symbool voor de goddeloze en onrechtvaardige wereld.

Het scharlakenrood beest bestond duidelijk in het verleden, bestaat in het heden en zal in de toekomst er ook zijn (17:8-10). Daarom wordt het grote Babylon ook als verleden, heden en toekomst voorgesteld. Haar vorm verandert, maar haar essentiële aard blijft. Dus, de grote hoer vertegenwoordigt de antichristelijke wereld van de Satan met al haar verleidingen op elk moment van de wereldgeschiedenis.

De verschijning van Babylon als de wereld van verleiding in de dagen van de apostel Johannes. De grote hoer Babylon bestond in een bepaalde vorm in de dagen van Johannes. Dit is duidelijk uit het feit dat hij de zeven koppen "zeven bergen" (17:9) en de stad "de grote stad die heerschappij voert over de koningen van de aarde" (17:18) noemt. Haar vorm in de dagen van de apostel Johannes was de stad van Rome als centrum van het Romeinse Rijk. Johannes ziet Rome als een stad gevuld met ijdelheid, luxe, plezier, enz. Rome trok de koningen van volken aan met de wijn van haar genot op elk denkbaar terrein van het leven: industrie, handel, kunst, cultuur, spelen, enz. Zij maakte de koningen van de volken dronken met de wijn van haar hoererij (17:2). Christenen werden door wilde dieren aan flarden gescheurd en op staken aan brand gestoken voor het amusement en plezier van het publiek (17:6). Zij werd "de grote stad" genoemd, omdat haar betekenis, macht en invloed in de wereld groot was, zelfs al was het kwaadaardig.

De vermaning om vanuit Babylon, de wereld van verleidingen, te vertrekken. "Ga uit haar weg, Mijn volk, opdat u geen deel hebt aan haar zonden, en opdat u niet van haar plagen zult ontvangen" (18:4; zie Jes 52:11). Deze vermaning is niet alleen voor christenen die dicht bij het einde van de wereldgeschiedenis leven, maar voor christenen in elke eeuw en op elke plaats (2 Kor 6:17)! Babylon de grote stad is de antichristelijke wereld van cultuur van de satan met al haar verleidingen vanaf de eerste komst van Christus tot aan Zijn wederkomst. Babylon de grote stad is altijd de tegenovergestelde van de Hemelse of Nieuwe Jeruzalem (Heb 10:22-24; Openb 21:9-10). De antichristelijke wereld, mensen en cultuur van de satan is altijd gekant tegen de wereld, mensen en cultuur van het koninkrijk van God. Beide symbolen worden geïntroduceerd door een van de zeven engelen met de zeven schalen (17:1 and 21:9).

Daarom is *de val van de grote Babylon* een verwijzing naar de afbraak van elke voorgaande concentratie van de wereld van verleiding (zie 1 Kor 1:18-25; 2 Kor 10:3-5; 1 Jh 5:4-5) en valt de finale val van Babylon samen met de wederkomst van Christus.

de moeder van de hoeren en van de gruwelen van de aarde. Haar naam openbaart haar missie, namelijk, de volken in de wereld afvallig van de God van de Bijbel te maken. Zij wil dat de volken (in tegenstelling tot Mt 6:33) dingen doen die in Gods ogen verwerpelijk zijn. De antichristelijke wereld van de satan is een vreselijke verleidster.

17:6 En ik zag dat de vrouw dronken was van het bloed van de heiligen, en van het bloed van de getuigen van Jezus. De grote hoer wordt voorgesteld als zittende op het scharlakenrood beest. Zij ontvangt al haar macht en heerlijkheid van het beest. Maar de stad van glitter en feesten is tegelijk de stad van bloed en tranen. De stad is dronken van het bloed van christenen (die van Jezus getuigen). Wie weigert te doen wat zij zegt, wordt gedood (zie 16:6; 18:24). 'De heiligen' zijn echte gelovigen in Christus, getuigen van Christus, blijven trouw aan Christus en gehoorzamen Gods geboden (14:12; zie 1:9; 6:9). De antichristelijke wereld is de verschrikkelijke verleidster en vervolger van de Kerk.

En ik was bovenmate verwonderd toen ik haar zag. Het visioen verbaasde Johannes. Hij kon het niet verstaan. De engel moest de betekenis van het visioen aan hem uitleggen (17:7-18). Dus is *Openbaring 17:7-18 een ingelast gedeelte die de relatie tussen de hoer en het beest uitlegt.*

(2) Verschillende uitleg over de geheimenis (17:5)

Een futurist gezichtspunt. De geheimenis is de hoer zelf, namelijk dat zij de bruid van de antichrist wordt gedurende de eerste helft van de periode van de grote verdrukking. Dit gezichtspunt maakt onderscheid tussen de hoer als een ongeestelijke bruid en een letterlijke stad (Babylon). Dus verwijst haar naam 'het grote Babylon' (17:5) niet naar de letterlijke herbouwde stad van Babylon, maar naar een afvallig godsdienstige systeem van de Rooms Katholieke Kerk

met haar paus. De hoer is niet een letterlijke vrouw, maar een samenstelling van alle volgelingen van alle valse godsdiensten (Larkin).

De juiste uitleg. De geheimenis is het feit dat de grote hoer en het scharlakenrood beest lijken alsof zij onverwoestbaar, eeuwig en dus goddelijk zijn. Telkens als zij in de wereldgeschiedenis verwoest worden, verschijnen zij weer in een andere vorm.

(2) Verschillende uitleg over Babylon (15:2)

Een futurist gezichtspunt. Babylon, de grote hoer, is een symbool van de Universele Rooms (Katholieke) Kerk en Rome is de godsdienstige Babylon gedurende de eerste helft van de toekomstige periode van de grote verdrukking (Larkin).

Een tweede gezichtspunt. Babylon, de grote hoer, is een symbool van de antichristelijke cultuur van de satan gekleed in verschillende historische verschijningen. Zij verschijnt in het Oude Testament als de stad Babylon (17:5), in het Nieuwe Testament als de stad Rome (de zesde koning, 17:9,18), in het pauselijke systeem en macht door heel de nieuwtestamentische periode heen (de zevende koning, 17:10) en uiteindelijk in de eindtijd in de Universele Kerk van de paus (de achtste koning, 17:11) (Greijdanus).

Aantekening. De vrouw wordt een hoer en niet een echtbreekster genoemd. Daarom kan zij nooit de valse vrouw van het Lam zijn (zie 21:9), d.w.z., de valse en afvallige Kerk en ook niet de Rooms Katholieke Kerk zijn met haar pauselijke systeem die een godsdienstige afwijking van het Romeinse Rijk is.

Een derde gezichtspunt. Babylon, de grote hoer, is een symbool van de heidense cultuur door de geschiedenis heen (Tenney). In Openbaring hfst. 17 adopteert de voorstander van de bedelingenleer (Engels: mid-tribulation premillennialism) (Tenney), het gezichtspunt dat het millennium *het ingewijde (of gerealiseerde) millennium* is! Hij zegt, “de grote hoer vertegenwoordigt meer dan één stad of beschaving en meer dan één periode in de geschiedenis. Het is het somtotaal van alle heidense culturen dat vanaf de oertijd het volk van God op verschillende gebieden hebben verdrukt en vervolgd.

De juiste uitleg. Babylon, de grote hoer, is een symbool voor de antichristelijke wereld en haar verleidingen, vooral op het gebied van industrie en handel, onderwijs en rechtssysteem, luxe en plezier, kunst en sport, en vooral ook elke vorm van de godsdiensten in de wereld. Het is een symbool voor de antichristelijke cultuur die samenhangt met de wereldrijken vanaf de eerste komst van Christus tot Zijn wederkomst. De grote hoer staat altijd tegen de bruid van Christus, het Nieuwe Jeruzalem (21:9-10) (Hendriksen).

DEEL 2. Openbaring 17:7-11. UITLEG VAN HET BEEST EN ZIJN GESCHIEDENIS.

(1) Uitleg van de symbolen.

17:7 En de engel zei tegen mij: Waarom verwondert u zich? Het visioen verwonderde Johannes. Hij verstond het niet. De engel moest het aan hem uitleggen. Tussen de beschrijving van de grote hoer, het grote Babylon (17:1-6), en de beschrijving van haar straf/val (18:1-24) komt een gedeelte uitleg (17:7-18). Openbaring 18:1 kan heel gemakkelijk op Openbaring 17:1-6 volgen. Openbaring 17:1, “Kom, ik zal u het oordeel over de grote hoer laten zien,” verwijst naar de inhoud van Openbaring hfst. 18. De uitleg door een engel toont aan dat de uitleg niet van Johannes zelf is.

Ik zal u het geheimenis vertellen van de vrouw en van het beest dat haar draagt. Het woord ‘geheimenis’ verwijst niet naar een ‘geheim’ (iets onbekends), maar naar ‘de openbaring van iets dat vroeger onbekend was’. Het geheimenis gaat over de relatie tussen de grote hoer en de scharlakenrood beest waarop zij zit. Het bevat iets mysterieus, iets onbegrijpelijk, iets vreemd, iets wonderbaarlijk, iets om zich over te verwonderen, en ten slotte iets wat een engel moet uitleggen (17:7). Een niet-christen zal zich verwonderen over het feit dat de hoer die op het beest rijdt lijkt op iets “wat was en niet is en toch aanwezig is”, d.w.z. dat zij onverwoestbaar, eeuwig en goddelijk lijken te zijn. Telkens wanneer zij vernietigd worden, verschijnen zij weer in een andere vorm.

De tekst zegt niet, “De geheimenis van de vrouw en *de geheimenis van het beest* waarop zij rijdt”. Het woord ‘geheimenis’ verwijst naar de vrouw die op het beest rijdt en toont aan dat er niet twee geheimenissen, maar slechts één geheimenis is. De openbaring van deze geheimenis is het feit dat hoewel de vorm van het beest gedurende de nieuwtestamentische periode tussen de eerste komst van Christus en Zijn wederkomst blijft veranderen. (“het was en is niet en zal opkomen”), verandert zijn essentiële aard en relatie tot de grote hoer niet. Door heel de wereldgeschiedenis heen kan men de relatie tussen de antichristelijke regering en de antichristelijke cultuur waarnemen.

dat de zeven koppen heeft en de tien horens. De engel legt uit dat ‘de zeven koppen’ een dubbele betekenis hebben: enerzijds vertegenwoordigen zij het beest in de dagen van de apostel Johannes en anderzijds vertegenwoordigen zij het beest door heel de wereldgeschiedenis heen. (17:9-10).

17:8 Het beest dat u gezien hebt, was en is niet en het zal opkomen (letterlijk: het staat op het punt op te komen) uit de afgrond en gaat naar het verderf. “Het beest dat u gezien hebt” betekent dat Johannes het visioen niet meer voor zijn geest kan brengen.

Het beest had verschillende verschijningen. “Het beest dat u gezien hebt, was en is niet en staat op het punt op te komen uit de afgrond en gaat naar het verderf” (17:8a) (Mello + onvoltooid tegenwoordige tijd, onbepaalde wijs = uitdrukking voor een gebeurtenis die op het punt staat te gebeuren). Of: “Het beest was en is niet en zal tegenwoordig zijn” (17:8b).

Het beest heeft vroeger bestaan, hield op te bestaan, en verscheen weer sterker dan ooit tevoren. Het beest verandert voortdurend en is volkomen onbetrouwbaar!

Vergelijk het beest met Jezus Christus: Die “de Alpha en de Omega is, Degene Die is en was en zal komen” (1:8). Hij houdt nooit op te bestaan! “Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en tot in eeuwigheid” (Hebreeën 13:8). Hij is de Eeuwige Onveranderlijke in Zijn wezen, karakter, woorden en daden. Hij is altijd aanwezig en zal altijd trouw blijven aan Zijn aard, beloften en dreigementen. Zoals Hij Zich in het verleden en in het heden toont, zo zal Hij ook in de toekomst zijn! Hij is de eeuwige :Ik ben” (Ex 3:14; Jh 4:25-26; 6:35; 8:12,24; 10:9,11; 11:25-26; 13:13; 14:6,10; 15:1,5; 18:36-37; Mk 14:61-62).

De uitleg begint met de finale verschijning van het beest als de finale antichrist met zijn finale antichristelijke rijk (17:8,11; zie 2 Tes 2:3-4) en vat dan zijn vorige verschijningen samen (17:9-10). Elk verschijning van het beest is maar voor een korte tijd (“hij was”), dan houdt hij op te bestaan (“hij is niet meer”) en uiteindelijk verschijnt hij weer in een andere vorm (“hij staat op het punt uit de afgrond op te komen”). ‘Het visioen verwijst naar alle wereldrijken met hun heersers als één samengesteld beest (monster). Hij is samengesteld uit de vier beesten van Daniël, die naar vier wereldrijken verwijst (Dan 7:2-8,17). Het getal “4” is het getal van de wereld en de vier beesten in Daniël verwijzen naar de totaliteit van alle wereldrijken. Door heel de wereldgeschiedenis heen openbaart het beest zich in verschillende verschijningsvormen, maar blijft essentieel hetzelfde.

Het beest lijkt op twee punten als Christus: in zijn heerschappij en in zijn opstanding. Ten eerste deed het beest wat Christus weigerde te doen: hij boog voor de satan in aanbidding en ontving de macht over alle (goddeloze en antichristelijke) koninkrijken in de wereld (13:7; zie Lk 4:5-7). Ten tweede wordt van het beest gezegd dat hij was, niet is en toch weer zal zijn (voor een korte tijd). Hierin lijkt hij op Christus Die gezegd heeft: “Ik ben de Levende, en Ik ben dood geweest en zie, Ik ben levend tot in alle eeuwigheid” (1:18).

Maar van het beest wordt gezegd, “Hij gaat naar het verderf”! Schijnbaar ondergaat het beest een dodelijk verwonding en wordt dan weer genezen (13:3). Mensen zullen denken dat hij voor een tijd dood was en toen weer verscheen. Dit fascineert mensen. Maar iedereen die vanaf de schepping van de wereld in het boek van het leven opgetekend staat, zal instaat zijn tussen Christus en het beest te onderscheiden!

En zij die op de aarde wonen, van wie niet vanaf de grondlegging van de wereld de naam geschreven staat in het boek des levens, zullen zich verwonderen als zij het beest zien, dat (letterlijk: omdat het) was en niet is, hoewel het *er toch is (letterlijk: aanwezig is).*

Alleen niet-christenen, d.w.z. van wie de namen niet vanaf de schepping in het boek van het leven opgetekend staan (zie 13:8) zullen het beest aanbidden. Het boek van het leven wordt in beide het Oude Testament en het Nieuwe Testament genoemd. (Ex 32:32-33; Dan 12:1; Lk 10:20; Fil 4:3; Openb 3:5; 13:8; 17:8; 20:12,15; 21:27).

De namen van degenen die in het in het boek van het leven staan. Openbaring 3:5 zegt, “Ik zal zijn naam beslist niet uitwissen uit het boek des levens”. Dit betekent niet dat God vanaf de schepping de namen van alle mensen in het boek geschreven heeft en dat Hij al gaande de namen van mensen die zich niet bekeren eruit wist. Deze voorstelling verwerpt de leer van Gods uitverkiezing en gaat uit van de volkomen vrij wil van de mens. Het is niet de mens, maar God die de verlossing van een mens bepaalt (Hd 13:48; Rom 8:7-10,29-30; 9:6-29; Ef 2:8-9)!

Openbaring 3:5 betekent dat God vanaf het begin van de schepping bepaalde mensen op volkomen soevereine wijze en in volkomen genade tot verlossing heeft uitgeverkoren. Degenen die Hij in de eeuwigheid heeft uitgekozen, roept en trekt Hij op een effectieve wijze naar Christus in de tijd (Jh 6:44,37; 17:2,6,9,24; Rom 8:29-30; 9:6-18; 11:4-6; Ef 1:4-5; 2 Tes 2:13-14; 2 Tim 1:9-10; 1 Pet 1:2). Zowel hun uitverkiezing voor de tijd begon, hun wedergeboorte door de Heilige Geest in de tijd en hun volharding tot het einde van hun leven is een soevereine en genadige daad van God (Jh 3:3-8; Rom 8:31-39; Fil 1:6)! Gods (innerlijke) roeping is altijd effectief. Hoewel hun lichamen eenmaal zullen sterven en hun namen uit de boeken op de aarde uitgewist zullen worden, zullen hun namen nooit uit het boek van het leven uitgewist worden. Zij hebben het eeuwige leven (Jh 10:28). Zij zullen nooit vergeten worden, omdat Jezus Christus hen voor God de Vader en alle engelen zal belijden (Mt 10:32-33).

De namen van degenen die niet in het in het boek van het leven staan. Zij hebben nooit in het boek van het leven gestaan. Zij waren nooit door God uitgeverkoren en nooit door God effectief geroepen. Zij kunnen op geen enkel wijze door hun zogenaamde vrije wil of door middel van hun eigen (religieuze en goede) werken hun namen in het boek van het leven opgetekend krijgen. Romeinen 8:7-8 leert het volkomen onvermogen van de menselijke vrije wil. Jesaja 64:6 leert dat zelfs de beste werken van mensen onvoldoende zijn. Efeziërs 2:8-9 leert dat mensen nooit door werken, maar alleen door genade gered worden, zodat niemand op de laatste oordeelsdag voor God gaat roemen dat zijn werken hem behouden heeft. Niemand verdient om gered (behouden) te worden. Alle mensen hebben gezondigd en schieten te kort aan Gods heerlijkheid (i.e. Gods eis volmaakt heilig en rechtvaardig te zijn) (Rom 3:23). Niemand heeft een geldig excuus (Rom 3:19). Zelfs al zou God geen enkel mens redden (behouden), zou Hij volmaakt heilig en rechtvaardig (billijk) blijven! Mensen worden gered (behouden) omdat God hen vrijelijk liefheeft, en barmhartigheid en genade bewijst.

17:9 Hier (op deze plaats, bij dit punt, in dit geval) *blijkt het verstand dat wijsheid heeft. Letterlijk: Hier (is) het verstand dat wijsheid heeft (nodig)* (zie 13:18). De geschiedenis van het beest wordt niet gemakkelijk begrepen.

(Hemelse) wijsheid is daarvoor nodig. De engel legt uit dat de zeven koppen van het beest een tweevoudige betekenis hebben: enerzijds zijn zij een symbool van het beest (antichrist) in de dagen van de apostel Johannes, en anderzijds een symbool van alle beesten (antichristussen) in de wereldgeschiedenis, vóór en ná Johannes.

zeven koppen waarop de vrouw zit, zijn zeven bergen. “De vrouw zit op zeven bergen” (17:9) is een verkorte uitdrukking voor “de vrouw zit op het beest met zeven koppen” (17:3). Zij steekt boven deze koppen uit. De zeven bergen is een verwijzing naar de zeven bergen waarop de stad Rome gebouwd is. De zeven bergen is een bijzonder verschijning van het beest in de wereldgeschiedenis (de Romeinse Rijk) en de stad op de zeven bergen is een bijzonder verschijning van de grote hoer in de wereldgeschiedenis (de stad van Rome als het centrum van het Romeinse Rijk)(zie 17:18). Daarom wordt de grote hoer ook ‘het grote (stad) Babylon’ genoemd, een symbolische naam voor de stad van Rome (1 Pet 5:13). De stad Rome gebouwd op zeven bergen is een symbool voor de grote hoer die op het beest zit in de dagen van de apostel Johannes. Toen was Rome het centrum van de antichristelijke cultuur met al haar verleidingen.

17:10 Ook zijn het zeven koningen. Het boek Openbaring is een apocalyptisch boek met heel veel symbolen. In Openbaring is het beest een samenstelling van de beesten in het boek Daniël die verwijzen naar koninkrijken of wereldrijken (Dan 7:2-8,17). Symbolisch vertegenwoordigen zij alle koninkrijken of wereldrijken in de geschiedenis die de Gemeente/Kerk verdrukken en vervolgen, hetzij in het verleden, het heden of in de toekomst.

De zeven koningen (17:10a). Het getal “7” is het getal van goddelijke volledigheid en volmaaktheid. Het woord ‘koning’ kan:

- een figuurlijke verwijzing zijn naar de hoogste heerser, als bv. de Messiaanse Koning (Mt 2:2; 27:11), Jezus als Koning van alle christenen (Mt 25:34; Jh 18:36-37; Openb 17:14; 19:16), God als Koning (Mt 5:35; 1 Tim 1:17; 6:15; Openb 15:3),
- of naar een koning van de boze geesten in de afgrond (9:11).
- of naar bestaande aardse koningen (1:5; 6:15; cf. Mt 17:25).
- of naar koninkrijken of wereldrijken die door hun koningen vertegenwoordigd worden (Dan 7:17,23) (Goldingay)(Dan 2:38; 7:23 en 8:20-22).

Het beest met zijn zeven koppen (13:1; 17:3) vertegenwoordigt veel meer dan het Romeinse Rijk of haar keizers. De zeven koppen vertegenwoordigen alle koninkrijken of wereldrijken in de wereldgeschiedenis, die op een of ander manier in het verleden geheerst hebben, in het heden heersen of in de toekomst nog zullen heersen over Gods volk en Gods volk onderdrukken en vervolgen, hen in ballingschap voeren en hen proberen te vernietigen. Zij zijn wereldrijken die vijandig staan tegenover God en Zijn volk.

vijf zijn er gevallen, een is er, de andere is nog niet gekomen, en wanneer hij komt, moet hij een korte tijd blijven.

11 En het beest dat was en niet is, is ook zelf de achtste. En hij is uit de zeven, en gaat naar het verderf.

(1)-(5) Vijf koningen zijn al gevallen (17:10b). Deze vijf vertegenwoordigen “het beest die was en niet meer is”. het woord ‘gevallen’ wordt niet gebruikt van keizers die sterven, maar wijzen naar wereldrijken die uiteengevallen zijn en verdwenen zijn (zie 14:8; 16:19; 18:2). Bijvoorbeeld in de dagen van de apostel Johannes waren vijf grote wereldrijken er al niet meer:

- het oude Babylonische wereldrijk (ongeveer 2500 - 1100 v.C.) (zie Gen 10:8-12; 11:1-9,31)
- het Assyrische wereldrijk (883 - 610 v.C.) (zie 2 Kon 15:19-20,29)
- het nieuwe Babylonische wereldrijk (626 - 539 v.C.) (cf. 2 Kon 24:1-2,10-17; 25:1-21)
- het Medo-Perzische wereldrijk (539 - 331 v.C.) (zie Esther 1:1-2; 3:6,8,9,13)
- het Grieks-Seleucidische (Syrische) wereldrijk (312 - 56 v.C.) met zijn grote voorloper van de antichrist, Antiochus IV (175 - 163 v.C.)(zie Dan hfst. 7-12; 1 en 2 Mac).

In de dagen van Johannes bestonden deze voorheen grote wereldrijken niet meer! Al deze koninkrijken die het beest belichaamde waren al te gronde gegaan! Het beest in de vorm van het Oud Babylonische wereldrijk, het Assyrische wereldrijk, het nieuw Babylonische wereldrijk, het Medo-Perzische wereldrijk en het Grieks-Seleucidische wereldrijk bestonden al niet meer! Zij waren voorbeelden van “het beest die was en niet is” (17:8ab).

(6) De zesde koning (17:10c). Het zesde wereldrijk dat “is”, was in de dagen van de apostel Johannes natuurlijk het Romeinse Rijk van de eerste eeuw n.C. (31v.C. - 98 n.C.) met vele keizers (zie Mt 2:1-17; 27:11-26). Het Romeinse wereldrijk bleef tot 476 n.C in het westen en tot 1453 n.C. in het oosten bestaan. Waar niet-christenen zich over verbazen is dat het beest na zijn vernietiging in staat is weer te verschijnen! Dit is een voorbeeld van hoe “het beest was en niet (meer) is en toch weer aanwezig is” (17:8b). ‘De geheimenis’ is waarschijnlijk het feit dat de grote hoer en het scharlakenrood beest waarop zij rijdt na hun vernietiging in staat zijn weer in de wereldgeschiedenis te verschijnen! Het is de kop die een dodelijke wond kreeg en toch weer genas (13:3). Maar wat niet-christenen niet kunnen inzien is dat in welke vorm het beest ook al verschijnt, het altijd ondergaat! Dit is een groot bemoediging voor christenen!

(7) De zevende koning (17:10d). Het zevende wereldrijk is van het gezichtspunt van de apostel Johannes “de andere die nog niet gekomen is, en wanneer hij komt, moet hij een korte tijd blijven” (17:10). Het zevende wereldrijk met zijn koning is waarschijnlijk *een collectieve titel voor alle antichristelijke wereldrijken en regeringen* (1 Jh 2:18,22) tussen de val van Rome en de finale antichrist kort voor de wederkomst van Christus, omdat de hele periode tussen de eerste

komst van Christus en Zijn wederkomst in de ogen van God “een korte tijd” (17:10) is. Vergelijk dit met de beschrijving van de hele nieuwtestamentische periode als “een tijd, tijden en een halve tijd” (12:14), “42 maanden” (11:2; 13:5) of “1260 dagen” (11:3; 12:6), die allen een periode vertegenwoordigen die door God Zelf vastgesteld en beperkt is. Niettemin blijft elk verschijning van het beest maar voor een korte tijd (17:10)! Elk verschijning van het beest is bestemd naar het verderf te gaan (17:11)! Dit is een groot bemoediging voor christenen!

(8) De achtste koning (17:11). Het achtste wereldrijk is letterlijk “uit het zeven” en kan vergeleken worden met de tien horens van Daniël waartussen een kleine horen oprees (Dan 7:8,20). Dit achtste wereldrijk met zijn koning is een verwijzing naar de verschijning van het allerlaatste beest, het finale koninkrijk van de allerlaatste antichrist tegen het einde van de wereldgeschiedenis (zie 2 Tes 2:3-4,9-12). Dat hij “uit het zeven” is, is een verwijzing dat zijn wereldrijk dezelfde kenmerken als alle vorige wereldrijken zal hebben. Wat alle lezers van het boek Openbaring moeten begrijpen, is dat ook de allerlaatste verschijning van het beest naar het verderf gaat (17:10; 19:20)! Dit is een groot bemoediging voor alle christenen!

Conclusie. Het beest uit de afgrond (11:7), het beest uit de zee (13:1), of het scharlakenrood beest (17:3) vertegenwoordigt de antichristelijke regeringen van de Satan met al haar vervolgingen, vooral zoals zij verschijnen in de grote wereldrijken die elkaar opvolgen in de wereldgeschiedenis tussen de eerste komst van Christus en Zijn wederkomst. De kop die dodelijk verwond werd is waarschijnlijk de geheimenis dat na zijn vernietiging in een vorm het beest altijd weer in een ander vorm verschijnt tot zijn allerlaatste verschijning in de laatste antichrist (17:7-11). Telkens weer verschijnt het beest in een andere nieuwe vorm. De vormen veranderen, maar het beest blijft in essentie hetzelfde door heel de periode van de eerste komst van Christus tot Zijn wederkomst. Elke keer gaat het beest in een van zijn historische verschijningsvormen weer te gronde en naar het verderf.

(2) Verschillende uitleg over het beest (17:8)

Een eerste gezichtspunt. Het scharlakenrood beest is een verwijzing naar de Romeinse keizer Nero aan het begin van de nieuwtestamentische periode. Dit is de zogenaamde “Nero revidivus” (herleefde Nero) legende waarin Romeinen geloofden dat Nero na zijn zelfmoord weer zou herleven en als een ander keizer zou terugkeren.

Een futurist gezichtspunt. Het scharlakenrood beest is identiek aan het beest uit de zee die gedurende de eerste helft van de toekomstige periode van verdrukking heerst (Tenney).

Een derde gezichtspunt. Het scharlakenrood beest verwijst naar de finale antichrist aan het einde van de nieuwtestamentische periode. Sommige uitleggers zeggen dat het verwijst naar ‘een incarnatie, bezetenheid en animatie’ van de satan in bepaalde mensen in het verleden en weer in de toekomst aan het einde van de geschiedenis. In het verleden zou de satan zich in Antiochus IV (175-163 v.C.) hebben geïncarneerd. Hij had geprobeerd om de aanbidding van de Levende God in Israël uit te roeien (Dan 8:23-25; 11:21-39). In de toekomst zou het allerlaatste beest weer zo een verschijning zijn die alle niet-christenen op de aarde zal verstommen (13:8) met zijn overwinningen (13:4,7) en zijn wondertekenen (13:12-15). Hij zal door alle niet-christenen aanbeden worden (Grijdanus).

De juiste uitleg. Het scharlakenrood beest is een verwijzing naar alle antichristelijke wereldrijken met hun regeringen in de wereldgeschiedenis en wordt voorgesteld als één samengesteld monster. Het beest is een samenstelling van Daniëls beesten, die verwijzen naar koninkrijken of wereldrijken (Dan 7:2-8,17,23; 8:20-22). Het getal “4” is het getal van de wereld en de vier beesten in Daniël symboliseren alle wereldrijken. Door de wereldgeschiedenis heen verschijnt het beest in verschillende vormen, maar blijft essentieel onveranderd. Het sluit de verschijningen in Babylon, Rome en het laatste antichrist in.

(3) Verschillende uitleg over de zeven koningen (17:10)

Het gezichtspunt van het historische wereldrijk. De zeven koningen vertegenwoordigen letterlijk zeven historische wereldrijken:

- het Oud Babylonische wereldrijk
- het Assyrische wereldrijk
- het Nieuw Babylonische wereldrijk
- het Medo-Perzische wereldrijk
- het Grieks-Seleucidische wereldrijk
- het Romeinse wereldrijk
- en het wereldrijk van de antichrist.

Aanmerking. Dit gezichtspunt kan de achtste koning moeilijk verklaren.

Het chronologische-historische gezichtspunt. De zeven koningen vertegenwoordigen zeven letterlijke koningen in het Romeinse Rijk in de tijd van de apostel Johannes. Zij zijn letterlijk zeven keizers die geregeerd hebben. Johannes schreef (tekende op) het boek Openbaring gedurende de regering van Domitianus (81-96 n.C.). Het woord ‘koning’ wordt letterlijk opgenomen en verwijst naar historische koningen of keizers van het Romeinse Rijk.

De kop die dodelijk gewond werd en weer genas (13:3) vertegenwoordigt waarschijnlijk het Romeinse Rijk in de dagen van de apostel Johannes. Keizer Nero (54-68 n.C.) vervolgde christenen op een wreedaardige wijze gedurende de jaren 64-68 n.C. Hij kruisigde christenen, goot pek en olie over hen heen, spijkerde hen aan palen en stak hen in brand als

fakkels voor het amusement van de schare. Hij stak ook Rome in brand en beschuldigde vervolgens de christenen van brandstichting. Uiteindelijk in 68 n.C. pleegde hij zelfmoord toen hij nog maar 31 jaar oud was. Veel mensen konden niet geloven dat Nero dood was en dachten dat hij zou terugkeren met de Parthen ten einde de troon voor zich op te eisen. Toen dat niet meer mogelijk was, geloofden mensen dat hij zou opstaan uit de dood. Zo ontstond de Nero revidivus legende. Als vervolger kreeg Rome de doodsteek. Maar onder keizer Domitianus (81-96) zette het Romeinse Rijk zijn wrede vervolging van christenen voort.

Aanmerking. Nero viel niet in een veldslag zoals de gespleten kop suggereert. Hij is ook nooit weer verschenen.

De mensen die de zeven koppen als letterlijke keizers van Rome uitleggen, hebben moeite de juiste zeven namen uit de 13 mogelijke namen te kiezen.

Julius Caesar		Otho	69 n.C.
<u>Dynastie van Julius-Claudius</u>		Vitellius	69 n.C.
Augustus (Octavius)	31 v.C. – 14 n.C.	<u>Dynastie van Flavius</u>	
Tiberius	14 n.C. – 37 n.C.	Vespasianus	69 n.C. – 79 n.C.
Gaius (Caligula)	37 n.C. – 41 n.C.	Titus	79 n.C. – 81 n.C.
Claudius	41 n.C. – 54 n.C.	Domitianus	81 n.C. – 96 n.C.
Nero	54 n.C. – 68 n.C.	Nerva	96 n.C. – 98 n.C.
Galba	68 n.C. – 69 n.C.	Trajanus	98 n.C. – 117 n.C.

Zij zeggen dat Julius Caesar formeel geen keizer was en dat Galba, Otho en Vitellius te kort en dus niet volledig keizer waren. Daarom concluderen zij dat Vespasianus de zesde keizer moest zijn die “is” (17:10c) en dat dit gedeelte in Openbaring in zijn regeringstijd geschreven werd. Dan zou Titus de zevende keizer zijn, “de andere die nog niet gekomen was, maar wanneer hij komt een korte tijd moest blijven” (17:10d). Hij regeerde alleen maar twee jaar lang. En dan zou Domitianus de achtste keizer zijn, “de was en niet is”, die “uit de zeven is en naar zijn verderf gaat”, dus, de herleefde Nero (17:11).

Maar de achtste keizer komt niet uit Hades, het rijk van de dood, maar uit de afgrond (17:8), dat letterlijk ‘de hel’ betekent, de verblijfplaats van de demonen (9:1; 20:1; Lk 8:31)! Hij zal lichamelijk sterven, naar de poel van vuur en brandende zwavel gaan, waar hij voor eeuwig gestraft zal worden (17:8,11; 19:20; 2 Tes 2:8). Hij zal alleen tegen het einde van de geschiedenis verschijnen wanneer Gods woorden volbracht zijn (17:17).

De geschiedenis ondersteunt niet de herleefde Nero legende, ook niet het verband tussen Domitianus en de andere tien koningen, of de gedachte dat zijn dood een daad van God was. Deze uitleg die doet voorkomen dat Johannes in zijne herleefde Nero legende geloofde, maakt dat Johannes gebeurtenissen profeteerde die niet echt in de geschiedenis gebeurd zijn en maakt het boek Openbaring een verzinsel van Johannes in plaats van een openbaring van God door Christus. Dit uitleg moet als speculatie verworpen worden.

Het symbolisch speculatieve gezichtspunt. De zeven koningen vertegenwoordigen zeven wereldrijken die hun toppunt later in de nieuwtestamentische periode bereiken in de Rooms Katholieke Kerk en de antichristelijke wereld. De zeven koppen vertegenwoordigen samen alle wereldrijken. De kop die gewond werd, vertegenwoordigt waarschijnlijk het stervende Romeinse Rijk in de dagen van Johannes. Het Romeinse Rijk spleet in 476 n.C. in twee: het westerse Romeinse Rijk met Rome en het oosterse Romeinse Rijk met Constantinopel. Uiteindelijk verging het in 1453 n.C. toen Constantinopel viel. De genezing vindt plaats met de opkomst van de pauzen die de wereld domineerden (de zevende koning). De allerlaatste antichrist (de achtste koning) gaat later de wereld overheersen (Grijdanus).

Aanmerking. De heerschappij van de paus moet als verzinsel verworpen worden.

Het futurist gezichtspunt. De zeven koningen kunnen niet duidelijk geïdentificeerd worden, maar één van deze zeven wereldheersers zal uiteindelijk weer verschijnen als de laatste antichrist in het midden van de toekomstige periode van verdrukking. De tien koningen (17:12) tonen aan dat hij nog niet in de geschiedenis verschenen is (Tenney).

Het symbolische gezichtspunt is de juiste uitleg. De zeven koningen vertegenwoordigen alle wereldrijken in het verleden, heden en toekomst tot het wereldrijk van de laatste antichrist kort voor de wederkomst van Christus. Het woord ‘koning’ wordt niet letterlijk in zijn gewone betekenis genomen, maar in zijn apocalyptische betekenis als ‘koninkrijk of wereldrijk’ zoals vertegenwoordigt door hun koningen (Dan 7:2-8,17,23; 8:20-22). Deze wereldrijken zijn letterlijk en bestonden echt in de wereldgeschiedenis! Hoewel de zeven bergen verwijzen naar één van de verschijningen van het beest, namelijk, in de tijd van de apostel Johannes, verwijzen de zeven koningen naar veel meer dan de keizers van het Romeinse Rijk. De kop die dodelijke verwond werd (13:3), vertegenwoordigt de geheimenis dat na zijn vernietiging het beest altijd weer tot het allerlaatste beest in een andere vorm verschijnt (zie 17:7-11).

(4) Verschillende uitleg over de zevende koning (17:10)

Een eerste gezichtspunt. De zevende koning vertegenwoordigt het pausdom (Grijdanus).

Een tweede gezichtspunt. De zevende koning vertegenwoordigt in naam alleen het Christelijke Romeinse Wereldrijk dat met Constantijn de Grote begint (Hendriksen).

Een derde gezichtspunt. De zevende koning vertegenwoordigt de Germaanse volken die Rome overweldigden.

De juiste uitleg. Het zevende koning is waarschijnlijk een collectieve term voor alle antichristelijke regeringen (wereldrijken) (1 Jn 2:18,22) tussen de val van Rome en de laatste antichrist kort voor de wederkomst van Christus.

(5) Verschillende uitleg over de achtste koning (17:11)

Een eerste gezichtspunt. De heroprichting van het oud Babylonische wereldrijk.

Een tweede gezichtspunt. De heroprichting van het oud Romeinse wereldrijk. (Moderne futuristen geloven dat het heropgerichte Romeinse Rijk zal bestaan uit Europa en het Midden Oosten).

De juiste uitleg. Het achtste wereldrijk met zijn koning verwijst waarschijnlijk naar het laatste antichristelijke wereldrijk die dezelfde kenmerken heeft als de vorige zeven wereldrijken.

DEEL 3. Openbaring 17:12-14. UITLEG VAN DE TIEN HORENS EN HUN DEFINITIEVE NEDERLAAG.

(1) Uitleg van de symbolen.

17:12 En de tien horens die u gezien hebt, zijn tien koningen, die het koningschap nog niet hebben ontvangen, Horens symboliseren kracht en macht van zowel de goddeloze als de rechtvaardige mensen. (1 Sam 2:10; Ps 75:10). God “God zal voor David een hoorn (macht) doen opkomen” (Ps 132:17). Horens worden in profetische handelingen gebruikt om mensen te verstrooien (Zach 1:18-19) of om vijanden te vernietigen (1 Kon 22:11). De zeven horens van het Lam is een aanduiding van de absolute macht en gezag van Jezus Christus in de hemel en op de aarde (5:6; zie Mt 28:18). De tien horens van de draak is een symbool voor de volledige vernietigende macht van de satan op de aarde (12:3). De tien horens van het beest is een aanduiding van de arrogante en wrede beoefening van vernietigende macht overal op de aarde (13:1), vooral zoals het door koningen (heersers) of mensen met gezag op verschillende terreinen van het leven wordt beoefend (17:12).

Het woord ‘koning’ wordt niet in zijn gewone letterlijke betekenis gebruikt, maar in symbolische betekenis gebruikt van koninkrijken of wereldrijken zoals zij door hun heersers vertegenwoordigd worden. Het woord ‘horen’ symboliseert een mens met gezag of macht op een bepaald terrein. Het getal “10” is het getal van volledigheid op de aarde. Dus, ‘de tien koningen’ symboliseren de totale aantal machtige mensen op elk terrein van het leven op de aarde: in de regering en rechtstelsel, op militaire terrein, in de handel en industrie, zaken en financiën, in onderwijs en massa communicatie, in kunst en sport, en zelfs in godsdiensten in zoverre zij het centrale politieke gezag in een land dienen. Deze tien koningen kunnen dezelfde koningen van Openbaring 19:19 zijn die aan de zijde van het beest vechten.

Elk wereldleider heeft zijn satellieten en bestaande connecties waardoor hij zijn macht uitoefent. Dus, niet alleen de valse godsdienst (de valse profeet) en de immorele instellingen (de grote hoer) in de wereld, maar ook de machtige mensen in sleutelposities in organisaties in de wereld (de tien horens) helpen de antichristelijke regeringen (het beest of de antichrist) wanneer zij de Strijdende Kerk en individuele christenen verdrücken en vervolgen. Hun doel is enerzijds om de antichristelijke regeringen in hun strijd tegen Christus en de Kerk te helpen, maar ook om hun eigen macht en rijkdom te bevorderen door hun lot met die van het beest te verbinden.

maar die samen met het beest één uur koninklijke macht zullen ontvangen. Van het standpunt van de apostel Johannes hebben deze tien koningen nog niet hun koninkrijk ontvangen. Wanneer zij worden aangesteld, zal hun gezag en macht alleen maar “een uur duren.” (De vierde naamval duidt ‘tijdsduur’ aan, terwijl de derde naamval ‘het tijdstip’ aanduidt) (Openb 18:10,17,19). Hun heerschappij en koninkrijk zullen van korte duur zijn. Vergelijk deze korte tijd met de stelling dat elke verschijning van het beest ook maar van korte duur zal zijn (17:10), ingesloten de heerschappij van de laatste antichrist die voor een symbolische ‘3½ dag’ zal heersen (11:7-11)! Dit is een groot bemoediging voor christenen!

17:13 Dezen zijn eensgezind en zij zullen hun kracht en macht aan het beest overdragen. Hun doel is zelfverheffing (hun eigen macht, positie en rijkdom vergroten). Ten einde dit doel te bereiken zullen zij hun macht en gezag (i.e. stem in de verkiezing) aan het beest geven. Zij zullen corrupte ‘win-win’ afspraken met het beest maken en samen met hem heersen. Al deze ‘horen’-koningen hebben één doel: en dat is om het beest te helpen in zijn conflict tegen Christus en de Christelijke Kerk. Hun doel is om de Kerk te vernietigen en elke verwijzing naar Jezus Christus en Zijn boodschap uit te wissen. Samen met het beest zullen zij oorlog voeren tegen het Lam en Zijn Koninkrijk (17:14).

17:14 Zij zullen oorlog voeren tegen het Lam, maar het Lam – want Heere der heren is Hij en Koning der koningen – zal hen overwinnen. Door heel de wereldgeschiedenis heen en vooral in de nieuwtestamentische periode tot het einde zullen het beest, zijn bondgenoten (handlangers) en de machtige leiders op elk terrein van het leven oorlog voeren tegen Jezus Christus en de Kerk. Maar telkens weer zal Jezus Christus elk vorm van antichristelijke overheersing overwinnen en vernietigen. Op elk gebied van het gewone leven zullen deze leiders voor een korte tijd succes hebben en zelfs overwinnen (zie 11:7-10; 13:7,15-18). Hun antichristelijke overwinningen komen voor in instellingen als scholen, universiteiten, banken en advocatenkantoren, maar ook op geografische terreinen als dorpen, steden en zelfs landen. Maar na een korte tijdsperiode zullen zij verslagen worden. Elk koninkrijk van het beest (antichrist) zal naar zijn verderf gaan! Dit blijkt al uit de wereldgeschiedenis, maar zal vooral bij de wederkomst van Christus blijken (zie 11:11-12; 16:14-21; 19:11-21; 20:7-10; 2 Tes 2:8). Dit is een groot bemoediging voor christenen!

- en zij die samen met Hem zijn, geroepenen, uitverkorenen en gelovigen (beter: getrouwen). Christenen zijn nooit alleen in hun bijeenkomsten, bedieningen of veldslagen op de aarde! Zij zijn altijd in de tegenwoordigheid van Jezus Christus (Mt 18:20; 28:20). Omdat Christus overwint, overwinnen zij (Rom 8:31-39)! Geestelijke veldslagen moeten op elk terrein van het leven tegen de machtige mensen op dat gebied gevochten worden: tegen de mensen die het merkteken van de draak dragen en tegen machten en wereldbeheersers van de duisternis en geestelijke machten van het kwaad in de hemelse gewesten (Ef 6:12). Alle mensen die aan Christus behoren, zullen nu al tijdelijke overwinningen behalen, maar bij de wederkomst de complete overwinning!

Twee dingen duiden duidelijk aan dat iemand aan Christus behoort: zijn roeping door de soevereine God (dat is de verantwoordelijkheid van God) en zijn trouwe volharding aan zijn roeping (dat is de verantwoordelijkheid van de mens). De eeuwige uitverkiezing wordt enerzijds getoond in de effectieve roeping van God tot verlossing en anderzijds in de trouwe volharding van christenen. Het feit dat God op een bepaald tijdstip iemand roept in Christus te geloven om verlost te worden en Zijn discipel te worden, is de openbaring dat ergens vóór de schepping van de wereld God hen in Christus uitgekozen heeft Zijn kinderen te zijn (zie Jn 6:44-45; 17:2; Rom 8:28-30; Ef 1:4-5; 2:8; 2 Tes 2:13-14; 2 Tim 1:9-10; 1 Pet 1:2; 2:9).

Eeuwige uitverkiezing wordt ook in de trouwe volharding van christenen getoond. Het woord 'pistis' betekent 'geloof', maar in het boek Openbaring betekent het meestal 'trouw'. Trouw is de vrucht van echt geloof (1:5; 2:10,13; 3:14; 13:10; 19:11; 21:5; 22:6). En echt geloof is een gave van God (Hd 13:48; 16:14; 18:17; Ef 2:8; Fil 1:29; Heb 12:2; 2 Pet 1:1) en tegelijk een verantwoordelijkheid van de mens (Mk 1:15; Jh 1:12; 3:16,18; 5:46-47; 6:29). Het feit dat christenen geantwoord hebben op Gods roeping en trouw blijven, is een zichtbare openbaring dat zij uitverkoren zijn (zie 1:9; 2:10). Echte christenen laten niet toe dat iets hen van Christus afrekt!

Maar een mens dat denkt dat hij een christen is en toch aanhoudt ongehoorzaam en ontrouw te zijn, kan nooit zeker weten of hij gered (behouden) is. Zekerheid van verlossing is gebaseerd op de belofte van Christus (1 Jh 5:11-13) en op het leven in Christus (Jh 10:27-28; 14:21,23; 15:5).

(2) Verschillende uitleg over de tien koningen die hun macht aan het beest geven (17:12-13)

Een eerste gezichtspunt. De tien horens zijn tien historische koningen van de Parthen die de herleefde keizer Nero zou helpen naar zijn troon terug te keren in de eerste eeuw n.C. Het woord 'koning' wordt in zijn gewoontelijke letterlijke betekenis genomen en verwijst naar echte koningen. In 68 n.C. pleegde Nero zelfmoord. Misschien werd hij uit Rome verjaagd. De herleefde Nero legende zegt dat Nero zou terugkeren en de stad Rome zou straffen met de hulp van de tien koningen uit de Parthen.

Een tweede gezichtspunt. De tien horens vertegenwoordigen tien toekomstige historische koningen die de toekomstige antichrist zouden helpen gedurende de toekomstige periode van de grote verdrukking (Greijdanus).

De juiste uitleg. De tien horens vertegenwoordigen het symbolische geheel van mensen in leiderschap posities: regering en de wet, handel en industrie, militaire en onderwijs aangelegenheden, zaken en financiën, onderwijs en massa communicatie, sport en zelfs godsdienst in zoverre zij het centrale politieke gezag (*de verschillende antichristelijke regeringen*) dienen door heel de *nieuwtestamentische periode heen* (Hendriksen).

(3) Verschillende uitleg over de zekere nederlaag van de tien koningen (17:14)

Een eerste gezichtspunt. De tien koningen lijden maar eenmaal de nederlaag bij de wederkomst van Christus. Net wanneer de laatste antichrist en tien koningen denken dat zij de overwinning behalen, verschijnt Christus bij Zijn wederkomst en verslaat hen omdat Hij de Heer van de heren en de Koning van de koningen is (zie 19:11-21; 2 Tes 2:8). Alle mensen die aan Christus behoren, zullen met Hem de overwinning behalen (Greijdanus, Bavinck).

De juiste uitleg. De tien koningen vertegenwoordigen de machtige leiders van de aarde op verschillende terreinen en zij worden telkens gedurende de hele nieuwtestamentische periode vanaf de eerste komst van Christus tot Zijn wederkomst verslagen (Hendriksen).

DEEL 4. Openbaring 17:15-18. UITLEG VAN DE DE WATEREN, DE VROUW EN HAAR STRAF.

(1) Uitleg van de symbolen.

17:15 En hij zei tegen mij: De wateren die u gezien hebt, waaraan de hoer zit, zijn volken, menigten, naties en talen. Het beeld wordt letterlijk beschreven, maar heeft toch symbolische betekenis. In zijn visioen ziet Johannes een meer met water in de woestijn waaruit de grote hoer rijdend op het scharlakenrood beest omhoog komt. In Openbaring 13 :1 is 'de zee' waaruit het beest omhoog komt een symbool voor de volken op de aarde die razen en tieren (Ps 65:7; Jes 17:12). In Openbaring 17:1,15 is 'de vele wateren waarop de vrouw zit' volken, menigten, naties en talen, d.w.z., de mensheid zoals zij op de aarde leven in hun steden, landen en talen en zoals zij voortdurend tegen de Kerk opwellen. De grote hoer zit op deze wateren. Dit is een symbool dat gedurende de hele nieuwtestamentische periode de antichristelijke cultuur en de antichristelijke politiek van de satan zullen samenspannen om de beschavingen van de niet-christen volken te domineren.

17:16 En de tien horens die u op het beest zag, die zullen de hoer haten, en haar verwoest en naakt maken, en zij zullen haar vlees eten, en haar met vuur verbranden. De antichristelijke regeringen zullen aanvankelijk de

antichristelijke cultuur steunen en bevorderen, maar later de antichristelijke culturen met hun verleidingen vernietigen. De soevereine God van de Bijbel laat toe dat de vijanden van Christus en Zijn kerk elkaar vernietigen! Dit gebeurt door heel de heilsgeschiedenis heen. God liet toe dat de Midianieten, Amalkieten en andere oosterse volken elkaar met het zwaard ombrachten (Richt 7:12,22). God zond paniek in de gelederen van de vijand die het hele leger van de Filistijnen in verwarring deed vluchten en maakte dat zij elkaar met het zwaard doden (1 Sam 14:15,20). God stelde hinderlagen tegen de legers van Ammon, Moab en Edom (de Seirgebergte) op zodat zij elkaar vernietigden (2 Kron 20:22-23). En God zal op al Zijn bergen een zwaard tegen Gog oproepen. “Ieders zwaard zal tegen zijn broeder zijn. Ik zal met hem een rechtszaak voeren door pest en door bloed. Ik zal een *alles* wegspoelende regen, en hagelstenen, vuur en zwavel op hem doen regenen, op zijn troepen en op de vele volken die met hem zijn” (Ezech 38:21-22).²

In het begin waren de regeerders van het koninkrijk van de wereld verwaasd verliefd op de schatten en plezier van de antichristelijke wereld met haar verleidingen. (1 Jh 2:16). Ten spijten van Gods waarschuwingen en oproepen tot bekering, hebben zij hun harten verhard. Door hun harten telkens weer te verharden, werden zij verhard, omdat God hen overgaf aan een aan een verwerpelijk denken om dingen te doen die niet passen (Rom 1:18-32). Aan het einde zagen zij pas in hoe stom zij waren geweest en kregen zij een afkeer van henzelf, maar toen was het al te laat om te veranderen. In hun haat begonnen zij hun eigen cultuur te vernietigen (zie Hebr 12:15-17)! Hoewel hun haat uit hun eigen hart komt, blijft hun haat onderworpen aan Gods wil en beheer. Gods vijanden kunnen nooit meer doen dan wat God hen toelaat te doen. Al ontvangen zij hun macht en positie direct van de draak (13:2), toch ontnemen zij hun macht in de laatste instantie van God Die op de troon van het universum zit (zie 13:7,15). Zo worden zelfs de vijanden van God instrumenten in de handen van God om elkaar te vernietigen. Zo wordt Gods eeuwige doel bereikt (17:16-17).

“De HEERE heeft alles gemaakt omwille van Zichzelf, ja, zelfs de goddeloze voor de dag van het onheil” (Spreuken 16:4). “Ik formeer het licht en schep de duisternis, Ik maak de vrede en schep het onheil; Ik, de HEERE, doe al deze dingen” (Jesaja 45:7; zie Hd 14:17). “En omdat het hun niet goeddacht God te erkennen, heeft God hen overgegeven aan verwerpelijk denken, om dingen te doen die niet passen. Ze zijn vervuld van allerlei ongerechtigheid, hoererij, boosaardigheid, hebzucht, slechtheid. Ze zijn vol afgunst, moord, ruzie, bedrog, kwaadaardigheid” (Rom 1:28-29; zie Rom 9:17,22).

De bemoedigende boodschap van dit hoofdstuk is: “Ongeacht welk vorm het beest in de loop van de geschiedenis aanneemt, gaat het altijd naar het verderf! Geschiedenis uit het verleden heeft dit al bewezen: het oud Babylonische wereldrijk, het Assyrische wereldrijk, het nieuw Babylonische wereldrijk, het Medo-Perzische wereldrijk, het Grieks-Syrische wereldrijk, het Romeinse wereldrijk en vele anti-christelijke wereldrijken daarna zijn allen al naar het verderf gegaan! Bij de wederkomst van Christus zal ook het wereldrijk van de laatste antichrist naar het verderf gaan (zie 11:11-12; 16:14-21; 17:11; 19:17-21; 20:7-10; 2 Tes 2:8)! Dit is een groot bemoediging voor christenen!

Het scharlakenrood beest draagt de grote hoer. Aan het begin ondersteunen de antichristelijke regeringen en hun machtige leiders (symbool: koningen) op elk gebied elk vorm van de antichristelijke wereld. Aan het begin genieten de antichristelijke regeringen de antichristelijke cultuur. “Zij worden dronken van de wijn van haar hoererij” (17:2,4). Zij zijn helemaal verwaasd verliefd op de verleidingen en luxe van de antichristelijke cultuur en geven zich helemaal over aan haar verlokkingen en verleidingen. Zij genieten van de rijkdommen van deze wereld en verlustigen zich in de begeerten van de zondige natuur, de begeerte van de ogen en de hoogmoed over wat zij bezitten en presteren (1 Jh 2:16).

Het beest vernietigt de hoer. Maar aan het einde, wanneer wet en orde afgebroken is (2 Tes 2:6-8) en de antichristelijke cultuur de taak van de antichristelijke regeringen om te regeren heeft ondermijnd, zal de regeringen en hun machtige leiders zich tegen elke vorm van de antichristelijke wereld met haar verleidelijke cultuur keren. Zij zullen de antichristelijke cultuur haten. Zij zullen het resultaat van hun eigen regering haten! Zij zullen de grote hoer te gronde richten, haar naakt uitkleden en met vuur verbranden. Zij zullen haar verwerpen en haar buitensporige kleding en kostbare ornamenten van haar afscheuren en haar kappot maken. De HEERE zegt, “Want zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik geef u over in de hand van hen die u haat, in de hand van hen van wie uw ziel zich heeft losgerukt. Zij zullen u met haat behandelen, alles wat u hebt vergaard, meenemen en u naakt en bloot achterlaten ... ” (Ezechiël 23:28-30). Er komt een tijd wanneer de wereldleiders en mensen gaan inzien hoe dwaas zij geweest waren zich over te geven aan de uitpattingen van de antichristelijke cultuur en haar wetteloosheid! Maar dan zal het voor eeuwig te laat zijn (zie Lk 16:23-31)! Het beest met zijn tien horens zal haar vernietigen. Dit betekent dat de mensen die Gods doel missen in een bepaalde zin zichzelf vernietigen! Wat het koninkrijk van de wereld zaait, zal zij ook oogsten (Galaten 6:7-8)!

17:17 Want God heeft *het* in hun hart gegeven om Zijn plan uit te voeren en *dit* eensgezind te doen en hun koningschap aan het beest te geven, totdat de woorden van God volbracht zijn. De onverwachte eenheid tussen het beest en de tien koningen in hun doel de grote hoer te vernietigen komt van de soevereine God. Hij heeft het in hun hart gegeven zijn plan eensgezind uit te voeren (Jes 14:24,27; Rom 9:10-18). Hoewel de goddeloze mensen verantwoordelijk blijven voor hun beslissingen en plannen, wordt de uitkomst van hun besluiten en plannen altijd bepaald door de soevereine God van de Bijbel. De gedachten en wegen van de HEERE zijn veel hoger dan die van mensen en koningen (Jes 55:8-9). “De HEERE heeft alles gemaakt omwille van Zichzelf, ja, zelfs de goddeloze voor de dag van het onheil” (Spreuken 16:4). “Het hart van een mens overdenkt zijn weg, maar de HEERE bestuurt zijn

² Denk aan de oorlogen in het Midden Oosten en van de zogenaamde Westerse beschaving in de huidige tijd.

voetstappen” (Spreuken 16:9). God laat toe dat de mens zondigt, maar God keurt de zonde niet goed! God heeft een aandeel in de handeling waarbij zonde betrokken is, maar heeft geen aandeel aan de zonde in die handeling!

Gods gedachten, plannen en geopenbaarde woorden zullen uiteindelijk in vervulling gaan! Ook Zijn dreigementen zullen in vervulling gaan (Jer 18:5-10). Wanneer heersers en mensen door hun eigen goddeloosheid en ongerechtigheid de waarheid van God onderdrukken of veranderen en volharden hun harten tegen Gods herhaalde waarschuwingen te verharderen, geeft God hen hun zin, onttrekt Zijn genade, verhard hun harten permanent en geeft hen over aan een verwerpelijk denken en een gedegenereerd levensstijl (Rom 1:18-32).

- Eerst worden mensen verblind ingenomen met het plezier en de weelde van de wereld en verharderen zich tegen God.
- Daarna onttrekt God Zijn genade en laat toe dat mensen hun harten verharderen (of verhard hun harten) en geeft hen over aan een verwerpelijk denken en gedegenereerd leven.
- Ten slotte als het te laat is, krijgen zij een afkeer in de dingen die zij doen.

Voorbeelden van dergelijke werelds berouw dat uitloopt op de dood zijn: Esau (Heb 12:15-17), Saul (1 Sam 15:22-29), Judas (Mt 27:1-5), de rijke pronker (Lk 16:23-31) en de mensen die zich niet bekeren met oprecht berouw tegenover God, maar alleen berouw hebben over wat zij kwijt zijn (2 Kor 7:10).

De boodschap voor de lezers van het boek Openbaring is te weigeren toe te geven aan de verleidingen van deze wereld (zie Mt 4:8-10) en zeker te maken dat zij niet de genade van God mislopen (Heb 12:15). Er komt een tijd wanneer bekering en berouw te laat zijn!

17:18 En de vrouw die u gezien hebt, is de grote stad, die koninklijke heerschappij voert over de koningen van de aarde. De grote hoer ‘Babylon’ en de stad ‘Babylon’ zijn een en dezelfde werkelijkheid, omdat deze vrouw ‘het grote Babylon’ genoemd wordt (17:5) en met de grote stad geïdentificeerd wordt (17:18). *De hoer en de stad zijn wel verschillende symbolen, maar wijzen naar dezelfde werkelijkheid!* Beiden maakte koningen dronken met de wijn van hun hoererijen (17:2; 18:3; 14:8); beiden zijn gekleed in purper en scharlaken, en getooid met goud, edelgesteente en parels (17:4; 18:16); beiden vergieten het bloed van christenen (17:6; 18:24) en beiden worden uiteindelijk vernietigd door verbranding (17:16; 18:8-9,18; 19:2-3). De uitnodiging om een getuige te zijn van de vernietiging van Babylon “Kom, ik zal u het oordeel over de grote hoer laten zien” (17:1) wordt zelfs in het boek Openbaring beschreven (18:1-24). Openbaring 17:7-18 is een ingelaste uiteenzetting over ‘de geheimenis’ m.b.t. de relatie tussen de vrouw en het beest waarop zij rijdt.

Denk ook aan de verschillende beelden (een vrouw en een stad) die gebruikt worden om het Lichaam van Christus te beschrijven: de Bruid (21:9) en het Nieuwe Jeruzalem (21:10). Denk ook aan de verschillende symbolen voor Jezus Christus in de Bijbel: Dienstknecht, Profeet, Priester, Koning, Vredevorst, Spruit van gerechtigheid, Herder, Lam, Leeuw, Morgenster en de Eerste en de Laatste!

(2) Verschillende uitleg over de hoer die eerst gedragen en daarna vernietigd wordt (17:16-17)

Een futurist gezichtspunt. De hoer symboliseert de Universele Kerk van de paus in de eindtijd. Het wordt in het midden van de toekomstige periode van verdrukking vernietigd (Larkin).

Een tweede gezichtspunt. De hoer symboliseert de Universele Kerk van de paus in de eindtijd die tegelijk een economisch macht geworden is. Het wordt kort voor de wederkomst van Christus vernietigd. De Afvallige Kerk is een afwijking van de finale Romeinse wereldrijk. Gods straf voor de vroegere stad Babylon (zie Jer hfst. 50-51) wordt ook Gods straf voor Rome, het centrum van de valse Kerk (17:9,18). Deze straf wordt uitgevoerd in Openbaring hoofdstuk 18 kort voor de wederkomst van Christus. De antichrist en zijn bondgenoten kunnen niet in volkomen vrijheid handelen. *Zelfs d.m.v. hun boze plannen voert God op een volkomen soeverein wijze Zijn eeuwige plan uit* (Greijdanus).

De juiste uitleg. De grote hoer symboliseert de antichristelijke wereld en haar verleidende cultuur door heel de nieuwtestamentische periode heen. Zij wordt bij herhaling tot de wederkomst van Christus vernietigd. Vanaf de eerste komst van Christus tot Zijn wederkomst vernietigen de antichristelijke politieke machten de antichristelijke cultuur: (i.e. de godsdienstige, filosofische, wetenschappelijke, economische, financiële, rechts en landbouw cultuur) die het aanvankelijk heeft ondersteund. Regeringen vernietigen hun eigen culturen omdat zij te laat ontdekken dat de antichristelijke culturen die zij aanvankelijk steunden en bevorderden uiteindelijk hun regering ondermijnt en vernietigt! Wat de antichristelijke regeringen zaaien, zullen zij moeten oogsten (Gal 6:7-8)! Aan het einde stelt het plezier van de zonde altijd teleur (Hendriksen)!